

végignézi az életet kicsi és nagy adataiban egyaránt, nem túrja és nem robbantja fel az élet adott rendjét, de átvilágítja a maga bölcs és aranyos szívének derűjével és mosolyával.

Ezen felül pedig minden mese nála. Mennyire hiányzik a mese eleme, a mesélés készsége mai regényirodal-munkból! Mindenütt csak feltett esetek dialektikus megoldásával találkozunk. Befelfutunk az elemzésbe, a pozitívizmusba, és kiszáritottuk a képzelet üde frissességét. A cselekmény meséje pedig mint hamupipóke tengeti életét. Kincs István tud és szeret mesélni. Igaz, hogy így egy kissé az embereken és dolgokon innen és kívül marad. Lélektanában néha több a mese egyoldalú szimpátiája, mint a megfigyelés aprólékosága. De ezt elfelejtjük, mert gyönyörködtünk és felüdültünk. Nem lesz azért romantikus, valami töről metszett józanság van benne, amely visszatartja az irreális elcsapongástól, de képzeletét, művészi alakított képzeletét nem fosztja meg jogától.

Képzelete pedig mindig szívének aranyos verőfényében ragyog. Ezért lesz Kincs István minden írása meleg, világos. Ha nevetésre készlet, ezzel sohasem akar büntetni. Valami nagy tisztelet él benne az értékekkel szemben még akkor is, amikor szinte naiv a megjelenési módjuk. Ezért hat néha idillszerűen a témafogása s ezért érezni rajta néha, mintha anekdotát mondana el akkor is, amikor nagy tárgyterületű a mondanivalója.

És van még egy nagy erénye: kitűnően tud magyarul. Igaz, hogy a nyelv-erőt nem a vaskosságban és brutalitás-ban keresi. Megelégszik a beszélt népnyelv egyszerű bájával és természetes készletével. De ebben aztán kifogyhatatlan és frissen patakzó.

Kincs István írói működése a tiszta öröm boldog szolgálatát jelenti.

Brisits Frigyes.

Miklós Jenő: Hetedhét országom. (Genius kiadás.) Költészet még ritkán harmonizált költővel annyira, mint a *Hetedhét országom* versei Miklós Jenő hétköznapi arculatával. Elég velem egy fél óráig beszélgetni, már ismerjük, értjük hangulatvilágának erőforrását. Mintha megállott volna fölötte az idő. Verseiben is alig van friss élményanyag: az emlékezés poétája. Szereti az esti fényeket, a halk zokogást, a nocturnókat, emlékkönyveket, régi ro-

máncok ködfátyolvilágát, hetedhét országának minden szelíd titokzóságát és a menüettet, melynek ritmusa a formák pazar változatában holdfényesen zsong keresztült versein. Szereti a mesék irreális, kicsinyítő és nagyító nyelvét, mindent, ami nem a valóságra eszmélteti. Fiú-Hamupipóke ő, akiben nem oldódott meg a megváltó Mese. Vallomásaiban a mulandóság aranypora szítal s a ritka nevetésbe bele-beleszüremlik valami Thulén-túli hang. Mi a sorsunk? Elmúlás. Mi az eledelünk? Emlékeink. Mi a gyönyörünk? A rím, a ritmus, szavak csecsebecséje. Újraélni átálmodott ifjúságunkat s menekülni a jelenből. Erről beszél Miklós Jenő lírája.

Szerelem boldogsága? Ez a hang hiányzik dalaiból. Egy régi táncrend szélén kusza írásra bukkan s már nem emlékezik rá, vajjon ki lehetett az a lány, akinek a forró vallomás szólt. — Egy tánciskolai jelenet bájos vidámsága úgy incselkedik a szordinós versek sokaságából, hogy azt hisszük, nem is vele esett meg, hanem olvatag szívéből formálódott helyzet-romantikává. Miklós Jenő szerelmi líráját már csak a hulló csillagok vándorfénye ragyogja be.

Ebből az elsüllyedt világból kedves szellemek látogatják. Édesanyja, akitől egyszer a legszebb lírai regényt írta, minduntalan megelevenedik verseiben a «riadt gyermekmesékkel». Egész kis Óperencia bontakozik ki, apró ház, gyermekbölcső, Kukuli madár, sok-sok tündéri jelenség, ami egykor valóság volt. Családja nimbuszának visszfénye glóriázza ezeket az emlékeket. Sok bennük az epikai elem, töredékek egy lírai regényből. Mennyi önkénytelen vallomás, néma nagy tragédia néhány strófában! Nagyapja még víz, dús legény volt, a sírba is hat ló vitte, három prépost kísérte el. Az apja már gyalog járt-kelt s halotti pompa nélkül temetkezett. Három magyar generáció története ez, dalokban elbeszélve. Talpig úri élet volt s az utód, aki visszagondol rá, költészetében szerzi vissza az apák kincseit. Azt a szociális hangot, mely Miklós Jenő verseiben morajlik, mindig ez a régi, patriarkális érzés mérsékli: neki a véres magyar probléma is esztétikum s legbékéltlenebb megnyilatkozásai is úri kuruc-versekké finomodnak.

Mélységesen összefonódott hazája sorsával. Hazafias verseiben nincs meg az irredenta merész hangsúlya, retorikája, a nemzeti sértődöttség tüzeiben

minden politikai kényszerűségről való megfélemlkezés. Az a hang ez, mely a harsány szólamok korában feltűnő halkságával kétszeresen magára tudta vonni a figyelmet. Valami új kifejezési módja a közérzületnek, mely a háború-vesztés első éveit, az ökölrázó hazafias vers szélsőségei után a magyar lelkeket elfogta. Miklós Jenő Árva Jánosai, kurucrai, vitam et sanguinem kiáltó vitézei mind a megfáradt testű, gesztusokban szegény, de lelkében tettek jövőjét rejtő magyarság pásztortűzhunyorgása. Nem a kemény sujtások embere itt sem, hanem az allegóriáké. A csatakürttel is megpróbálkozik, de igazán kristálytisztán az angyal-csengetyűi zengenek, s magyar-vallásos éneke a legforróbb zsarátoknak, mely a bizalmatlanság hamuja alól ki-kivillanva, tíz kötetnyi kulisszaráznál jobban gyújt. Ezekben a legszebb Miklós-versekben, melyek annyiszor voltak szenczációi a *Magyarságnak*, nincs semmi vértolulás, de aki olvassa őket, önkénytelenül arcába fut a vér. Nála a «mi a magyar most?» meg a «névben él csak, többé nincs jelen» háborgásai is ugyanolyan szelíd képekben oldódnak fel, mint tulajdon ifjúságának örök emlékezete. Ne higgyük, hogy Miklós Jenő elejti a keserű témát. Egy zárjelek közé írt dupla sorral a vers végén fel tudja kelteni azt a hangulatot, mely a dicsőséges magyar mult és a sivár, csonka jelen szembesítésekor elfog. Semmi szobóság, képhalmozás, hangfokozás, és mégis, a költő szíven csap, édesbús fájdalomat olt belénk s végtelen hangulattávlatot bontogat képzeletünknek:

Ezer éve,
Hogy letelepedtünk,
Ezer éve
Szenvedést vetettünk!
Csak ló, lovas
Figyel még az ürben —
(Krónikákban,
Kék miniatürben).

Csodálatosan szép világ Miklós Jenő költészete. Mintha tengerszem síma tükrén suhannánk, melyből pazar színek és dallamok sejtelmek szűrődnek. A legszemélyibb líra s mégis egy egész elárvult nemzet szíve dobog benne. A felületes olvasó aligha érzi rejtett szépségeit. Könnyen csonkaságot, egyhangúságot emlegethet, félhomályt és múlt hangulatot, mely a szavak felületén vibrál s a szavak mélyében veszti el hajszálygökereit. Magányosan nem

mindig rögződnek belénk ezek a versek a körvonalak határozottságával, a gondolat- és érzéstartalom külön tónusával: de együtt olvasva hatványozott erejük van s egységes, eredeti kötet-hangulatba varázsolnak. Hőfehér, szűztisztaságú világ, templomi áhitatú. Szélesebb körben is hatni tud, nagyon szeretik minden rendű és rangú magyarok s nem csodálkozunk, hogy megmagsokasította a *Magyarság* olvasótáborát. Egyetlen mélységes magyar dal ez a könyv, a tragikus magyar ég legszebb báránnyelbője. *Vajthó László.*

Csallóközi Múzeum. Szerkesztette és kiadja *Jankó Zoltán*, Bratislava-Pozsony, 1928. 106. 11. A fevidéki magyarság körében éledező tudományos tevékenység bizonyítéka e könyv. Egy átgondolt programmu kutatási munkásság első fecskeje. Ennélfogva leginkább célkitűzésekkel, tervezetésekkel, elvi kérdések tisztázásával találkozunk lapjain. Van benne azonban néhány maradandó értékű, új adatokat közlő alapos tanulmány is. Célja a felvidéki, elsősorban csallóközi magyarság ősi néphagyományainak, népművészetének, népköltészetének, mitológiai maradványainak kutatása, közlése, a fenyegető elpusztulásnak talán utolsó órájában. Másrészt figyelmessé akarja tenni elsősorban a Csallóköz barátait a már meglévő *somorjai Csallóközi Múzeumra* s útját akarja egyengetni a *Csallóközi Múzeum-Egyesületnek*. Ennek hivatása lesz, hogy a muzeumot a Csallóközhöz méltó kultúrintézménnyé fejlessze.

Bognár Cecil bevezető gondolatai után (*Csodálatos nép a magyar*), *Szekfű Gyula* (*Csallóközi jégtörök*), *Weyde Gizella dr.* (*Milyen legyen a Csallóközi Múzeum*), *Bittera Károly* (*A mi falunk*), *Kemény Lajos* (*Emlékezzünk csallóközi régiekről*) célkitűzésekkel, illetve az ősökre való emlékezéssel telített cikkei következnék. Maradandó értékkel és érdekléssel bír a könyvben *Khin Antal* somorjai tanító-képzőintézeti tanár három tanulmánya: 1. *Mit beszél a Csallóköz?* 2. *Göncöl tántos*. 3. *Csallóközi vízhalászat*. *Khin Antal* a csallóközi folklore egyik legalaposabb ismerője. Munkásságának értéke abban rejlik, hogy szakoszerű felkészültséggel kutatja a Csallóköz magyar népének hagyományait s a tudomány fegyvereivel védi az ősi rögtöt a betolakodó cseh kulturális imperializmussal szemben. A fiatalság